

ABLAKON KINÉZŐ NŐ, 1941 KÖRÜL

Olajpasztell, papír, 73x83 cm
Jelezve jobbra lent: Egrý JózsefKikiáltási ár: 5 000 000 Ft
Starting price: 20 000 EUR

PROVENIENCIA:

•korábban Bernáth Aurél tulajdonában

KIÁLLÍTVA:

•Egrý József emlékkiállítás.
Home Galéria, Budapest,
2000. január 18. – február 10.
•Egrý József gyűjteményes kiállítása.
Kieselbach Galéria, Budapest, 2007. április 14. – 22.

„OTTHON-KÉPEK”

Egrý életművében külön egységet jelentenek az úgynevezett „otthon-képek”. Ez a mindig lírai, inkább önvallomásnak tekinthető képtípus időről-időre felbukkan a festő harmincas és negyvenes éveiben készült alkotásai között. Bennük a művész saját és családjá lélekállapotát tárja fel lehetőleg képi szimbolikával. Kompozícióit tekintve Egrý legizgalmasabb alkotásai tartoznak az „otthon-képek” közé, így például az 1932-es *Hébérező* a maga optimizmusával és nyitottságával, vagy az 1934-es *Ajtó mögött*, nyomasztó térbeliségével – a piktúra és a család az egyik oldalon, minden egyéb a képen kívül helyezkedik el. A harmincas évek közepén újra optimista önvallomások következnek, mint például a *Támaszkodó* (1935), ám a rövid életű bizakodást hamarosan felváltja a háború megrázkódtatása, és Egrý újra bezárkózik ezeken a képeken: 1941-ben újra drámai hangvételű alkotások következnek, mint például az *Önarckép ráccsal*, valamint ennek párdarabja a *Tövískoszorús Krisztus*.

1941

Az 1941-es „otthon-képeken” Egrý rendre két alapvető kompozíciós formulát alkalmaz. Az egyik az ablak felülete megegyezik a kép síkjával. (Ezt Egrý már korábban is használta.) A másik típus teljesen új megoldás az életművön belül: itt az éppen nyíló – esetleg záródó – ablak, valamint a kép és az ablak síkjának egymással szöget bezáró komponálása jelenti az újítást. Ilyen az *Ablakon kinéző nő* is. Az épp csak résnyire tárt ablak mozgásának irányára eldönt-

EGRY József: Önarckép tájjal, 1941, magántulajdon

hetetlen, de a kép szimbolikája szempontjából azonban teljesen érdektelen. A festmény fő motívuma a kitekintő asszony, melyen arcáról aggodalom olvasható le. Ugyanez a kompozíciós megoldás köszön vissza képünk legközelebbi párdarabjában az *Önarckép tájjal* című alkotáson is. Itt maga a festő tekint ki a balatoni tájba, szemében rémület, keze ökölbe szorítva. E két alkotás, szemben mondjuk az *Önarckép ráccsal*, valamint a *Tövískoszorús Krisztussal* – az alaposan megmozgatott síkoknak köszönhetően – már nem statikus, ikonikus kompozíciók. A kontemplatív szemlélődő magatartást ideges, izgatott várakozás váltja fel.

TRANSPARENCIA

Az „otthon-képeken” rendre megjelenő üvegfelületek – akárcsak Egrý opálos fényű vibráló tájképein a pára – a transzparencia, az áttetszőség optikai lehetőségeinek a kiaknázását szolgálja. Nincs egy enteriőr, egy szoba, ahol ne tűnne fel az ablakon, ajtón beszűrődő fény átszellemítő játéka. „Engem a fény maga izgat. Az atmoszféra, amely architektonikus. Nálam a fény, a pára formát nyer, mint maga a figura.” Egrý „otthon-képei” e tekintetben a tájképek történet nélküliségét, szótlanságát idézik, ahol a festő képes egyszerű képi megoldások alkalmazásával egész emberi történeteket mesélni. Ebben utánozhatatlan Egrý „otthon-képeinek” sorozata.

Kaszás Gábor

